

Nr 239

Av herr Lindahl, om familjepension till ingenjören Karl Rune Holmqvists efterlevande.

Ingenjör Karl Rune Holmqvist, som avled den 12 oktober 1957, var sedan den 1 oktober 1949 anställd vid länsstyrelsen i Östergötland såsom civilförsvarstekniker i Östergötlands och Jönköpings län. Ingenjör Holmqvist var arvodesanställd och arvodet utgick vid hans bortgång med kronor 23 136 per år räknat. Arvodet motsvarade närmast löneklass 23, löneplan A, ortsgrupp 3.

Fru Martha Katarina Holmqvist, maka till den bortgångne, ingav den 9 november 1957 till Konungen en underdånig framställning om familjepension för sig själv och de två barnen.

I sitt yttrande över denna framställning anförde länsstyrelsen i Östergötlands län i skrivelse den 27 november 1957 bl. a.: »Starka skäl tala således för att Holmqvists efterlevande medgives komma i åtnjutande av familjepension med tillämpning av familjepensionsunderlag gällande för löneklass 23. Länsstyrelsen hemställer därför i underdånighet att Eders Kungl. Maj:t måtte vidtaga de åtgärder som erfordras för beredande av sådan pension.»

Trots länsstyrelsens oreserverade tillstyrkan beslöt Kungl. Maj:t den 31 januari 1958, att ansökan inte skulle föranleda annan åtgärd än att barnen till och med utgången av den månad varunder de fyller 19 år tillerkännes ett årligt uppfostringsbidrag å 840 kronor jämte rörligt tillägg för vart och ett av barnen.

Beslutet som innebar att den bortgångnes maka icke erhöll någon som helst familjepension föranledde den 11 maj 1959 en förnyad framställning om familjepension.

Utifrån rent ekonomiska synpunkter kunde konstateras att ett starkt behov av familjepension förelåg. Att behov föreligger är naturligtvis i och för sig inget skäl för utbetalande av familjepension. Jag har emellertid för att bilden skall bli fullständig icke velat undanskymma det ekonomiska trångmål som de efterlevande befinner sig i.

Det förtjänar också omnämnas att Holmqvist, som avlade studentexamen 1939 och ingenjörsexamen 1942, tjänstgjorde i skilda befattningar vid försvaret under åren 1939—1955. Under åren 1942—1955 såsom officer — fänrik, löjtnant, kapten — i reserven. Från den 1 oktober 1949 var han anställd såsom civilförsvarstekniker i Östergötlands län och innehade denna befattning till sin död. Han var således allt från den tid han slutade sin skolutbildning — med undantag för tre år, varunder han hade tjänst som byggnadsingenjör i Västerås — anställd i statlig tjänst. Att denna långvariga, mångåriga tjänst hos staten fullgjordes såsom arvodesanställd eller reservofficer — alltså i inte pensionsberättigade tjänster — kan inte befria staten

från ett visst ekonomiskt ansvar mot hans efterlämnade hustru. Det bör också beaktas att då Holmqvist 1949 sökte befattningen såsom civilförsvartekniker innehade han i Västerås en pensionsberättigad tjänst.

När Holmqvist sökte tjänsten i Östergötland lämnade länsstyrelsen upplysningen att tjänsten icke var förenad med pensionsrätt — men framställning hade gjorts i skrivelse till Kungl. Maj:t om beredande av en fastare anställning och därmed pensionsrätt. Då pågående statliga utredningar drog ut på tiden så länge att den fastare anställningen inte erhållits vid Holmqvists bortgång åtta år senare.

Riksdagen har sedermera antagit ett nytt pensionsreglemente, vilket ger pensionsrätt även till tjänstemän som har extra eller arvodesanställning. Denna utveckling är mycket glädjande, men det nya reglementet medför icke retroaktiv verkan och ger därför i det här åberopade fallet inte någon automatisk rätt till familjepension.

Man kan mot denna bakgrund konstatera att anställningsförhållandena för personalen inom civilförsvorsorganisationen år 1957, vid Holmqvists bortgång, var otillfredsställande. Pågående utredningar om civilförsvaret ansågs utgöra ett hinder för beredande av fastare anställningsförhållanden för personalen.

I länsstyrelsens framställning till Konungen den 27 november 1957 framhålles att »därest pensionsgrundande tjänst till civilförsvartekniker vid länsstyrelsen hade inrättats under Holmqvists livstid skulle länsstyrelsen utan tvekan ha tilldelat Holmqvist denna tjänst, för vilken han enligt länsstyrelsens uppfattning var synnerligen lämplig».

Av den 11 maj 1959 utfärdat läkarintyg, som bifogades framställningen till Konungen, framgår vidare att fru Martha Holmqvist befinner sig i ett psykiskt nervöst svaghetstillstånd, som varit i stort sett oförändrat sedan makens bortgång för 1 1/2 år sedan. »Hennes arbetsförmåga synes för närvarande vara påtagligt nedsatt och hon har svårigheter klara sina arbetsuppgifter med hemmet och barnen. Det synes för närvarande och sannolikt även för en längre tid framåt vara omöjligt för henne att klara av ett förvärvsarbete utom hemmet.»

Mot denna bakgrund beslöt Kungl. Maj:t den 25 september 1959 medgiva fru Martha Holmqvist en årlig pension av kronor 1 320 jämte rörligt tillägg.

Den omständigheten att på grund av rådande särskilda förhållanden anställningsförhållandena för civilförsvarteknikerna icke blivit reglerade får enligt min mening icke medföra att Holmqvists efterlämnade familj kommer i ett sämre läge än efterlevande till innehavare av motsvarande ordinarie eller extra ordinarie tjänster.

Med stöd av vad som här anförts hemställes,

att riksdagen måtte bevilja ingenjör Karl Rune Holmqvists efterlevande en familjepension med tillämpning av familjepensionsunderlag gällande för löneklass 23.

Stockholm i januari 1960

Essen Lindahl